

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Híntz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Értesítés az idei vándorgyűlés érdekében.*)

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az idei tavaszon és nyáron országrészünket, különösen pedig Háromszéket ért elemi csapások miatt az erdélyi gazdáknak Sepsi-Szent-Györgyre kitűzött ötödik vándorgyűlésének megtartása, a háromszéki vándorgyűlési intéző bizottsággal egyetértőleg kedvezőbb időkre halasztatott.

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának Kolozsvártn, 1876 július hó 3-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Gyümölcsseim.

(Folytatás.)

Diel vajoncza, körte.

Szár mazása. A múlt század vége felé kelt magról Belgiumban, Vilvorde-hoz közel, Perck község határában egy tanyán, mely Trois-tours nevet visel. 1811. körül már el volt terjedve Vilvorde

környékén Trois-toursi vajoncza név alatt; midőn azt Van Mons híres kertésze Meuris fölfedezte, a ki ojtóvesszőt vivén róla, alkalmat adott csakhamar arra, hogy főnöke, Van Mons az ő jeles barátja, Diel nevére keresztelje el. Diel, — a ki azt 1816. körül leírta, — és ő utána a gyümölcsész-írók nagy része, — köztük Dr. Entz hazánkfia is, — e jeles körtefajról azt hívék, hogy azt Van Mons nyerte volna magról. Később azonban e tévedés a főnnebbi valóságnak adott helyet a gyümölcsészeti irodalomban.

Érés ideje. Oct. nov.; alkalmas, hűvös helyen dec. végéig is eltartható.

Minősége. I. rendű csemege gyümölcs.

Nagysága. Nagy, néha igen nagy.

Alakja. Változó, mikép ez a nagy gyümölcsöket termő fajoknál rendszerint elő szokott fordulni; legtöbbször azonban kúpos körte alakú, vagy pedig hasastojásdad, egyik oldala rendszerint hízottabb, mint a másik; fölületét többnyire buékos emelkedések teszik egyenetlenné. Vastagsága kissé feljebb esik magasságának középtájánál, honét szára felé gyengéd behajlással hirtelen fogy s tompa csúcsban végződik, kelyhe felé azonban jól kidomborodik, de csak kissé talpas. Szára közép-hosszú, erős, kissé görbe, fás; többnyire mély, simafalú, szabályos karimájú üregbe helyezett. Kelyhe nyílt vagy félig nyílt, hosszas szarunemű osztványokkal ellátott; hol inkább, hol kevésbé tágas,

*) Teljes tisztelettel kérjük az erdélyrészi lapok, valamint a magyar szaklapok t. szerkesztősegeit ezen értesítés szives közlésére.
S z e r k.

de elég mély üregben ülő, melynek karimáját egyes lapos emelkedések szokták egyenetlenné tenni.

Szine. Bőre vastag, kissé érdestapintatu; elejénte világos zöld, később mind-mind inkább sárga; napos oldalán néha némi földvörös szinezetet kap, mely szinezet azonban a napnak fölöttébb ki nem tett darabokon rendszeren hiányozni szokott. Pontozata barnás, elég sűrű, igen szembetünő. Egyes rozsdá foltok majd minden gyümölcsön találtnak, kivált pedig a szár és kehely mélyedése körül.

Ízlelése. Húsa fehér, néha kissé sárgába játszó, félfinom, félszerint olvatag, magháza körül gyakran kövesszemcsés; leve bő, igen cukros, többnyire gyöngéd savanyúval emelt, néha azonban, főkép száraz időjárással, kissé fanyar is, rendszeren azonban igen kellemes fűszeres ízű. Magháza kicsiny, szűk fiókjában kevés magot rejtő.

Fája. Fiatal korában bújanövésű, edzett; korán és igen bőven termő. Vadonczon és birsen egyaránt díszlik. Szétterjeszkedő, fiatal korokban saját súlyokat sem bíró s így lelógásra hajlandó vesszei igen alkalmassá teszik léczezet melletti művelésre. Szálas fának korona magasságban ojtandó, különben szép egyenes törzset önerejéből növelni alig volna képes. Erős szelek ellen védett helyet kíván, noha gyümölcsei eléggé jól állják helyöket a fán.

Vesszei. Számosak, elég hosszúak, elég vastagok, szét állók, kissé könyökösek, zöldes barnák vagy vörhenyes szürkék; jókora nagy, szürke pontokkal ritkásan pontozottak; leveles hajtásai zöldes barnák, hegyök felé vörösek s finoman molyhosak; rendetlen levélközűek.

Rügyei. Nagyok vagy középnagyok, tojásdadok, hegyesek, a fától kissé elálló; kissé kiálló ülőlapra helyezkedők, hamvasszürke pikkelyekkel boritvák.

Virágrügyei. Csaknem kicsinyek, tompa-tojásdadok, gesztenyeszinű pikkelyekkel boritvák.

Levelei. Elég nagyok, vastagszövetűek, laposak vagy kanálformán öblözöttek, széles kerületek vagy kerektojásdadok, rövidke hegyben végződők; csupaszok, világos zöldek, fényesek; széleiken ritkás tompa fogakkal sekélyen fűrészeltek. Levélnyelők hosszú, elég vastag, hajlékony, a vesz-

zők hegye felé kissé rövid, a fától vízszintesen elálló vagy lefelé görbülő. Levélpálhái nagyok, hosszúak, fogazott széles lándásak, a nyél tövétől kissé főlebb a nyélre helyezettek. Virágrügyet körítő levelei nagyok, széles tojásdadok, rövidke hegyben végződők, hosszú nyelökről többnyire lelógók.

Hasonnevei. Dry-Toren; Beurré magnifique; Beurré incomparable; Beurré du roi, stb.

Leirói: Diel, Kernobstaorten, VIII. 70.

Jahn, Illustr. Handb. der Obstk. II. 163.

Lucas, Auswahl werthvoller Obstsorten, II. 106.

André Leroy, Dict. de pomol. I. 349.

Mas, Le Verger, I. 137. és többen mások. Honi nyelvünkön pedig Dr. Entz, kert. füzetek, V. 115.

Észrevétel. Rendes időjárással vagy a gyümölcstenyésztésre kedvező vidékeken annyira jelesek e körtefaj gyümölcsei, hogy a gyümölcsészek az első leirótól, Dieltől elkezdve; mindnyájan összhangzólag ismétlik, miszerint „a ki csak egyetlenegy körtefát is ültethet; az ültesse a Diel vajoncztát“. Kertem laza talajában az 1874—1875-diki száraz évek alkalmával nem is oly nagyoknak, nem is oly finomaknak találtam gyümölcseit, milyeneket rendszeres időjárás mellett nálam is teremni szokott. Leszámítva azonban e körülményt, mely a kivételesek közé sorolható, nagybani elterjesztésre is jó lélekkel ajánlhatom.

Nemes kolmár körte.

(Passe-Colmar; Regentine; Die Regentine.)

Származása. Hardempont apát nyerte magról 1758-ban Belgiumban. Alig mult tehát el egy százada, hogy a jeles körte a világba lépett s már is annyi hasonneve van, hogy lapokat lehetne azokkal teleírni. Leroy, híres francia gyümölcsész 53. hasonnevét számlálja el az ismertebbek közül. Legjobb bizonyítéka ez annak, — úgymond Leroy, — hogy mily kitünő e körtefaj; de hangosan bizonyítja egyszersmind csalárdságát és fufangosságát, sőt gyakran tudatlanságát is, azon úzérkedőknek, a kik e sok hasonnevet alkották s napjainkban is folyvást alkotják. Fajom, melyet több hiteles helyről évek óta bírok, határozottan valódi.

Érésidője. Oct.—decz.; hűvös helyen januárig is eltártható.

Minősége. Kitünőleg I. rendű csemege gyümölcs.

Nagysága. Középnagy; néha jókora nagy.

Alakja. Változó; legtöbbszörre kúpos körtealakú, vagy pedig hasas, buczkos kúpalakú; nem sík, hanem emelkedéses és hovádasos fölületű. Vastagságának legnagyobb átmérője kelyhes vége felé esik, honnan szára felé előbb domborodva s aztán behajlással fogyva tompa kúpot alkot; kelyhe felé pedig domborodással fogyva elég talpasan végződik. Szára középhosszú, vastag, fás; tövénél is, de leginkább hegyénél bunkós, kissé törékeny; majd a gyümölcs folytatásaként húsosan kiemelkedő, majd sekély és szűk mélyedésbe buczkos emelkedések közé beszorított; néha függélyesen, néha ismét ferdén álló. Kelyhe középnagy, nyílt vagy félig nyílt, fölálló merev osztványokkal ellátott; néha csaknem a főlszínen, néha tágas, lapos mélyedésben ülő, melynek falai és karimája ritkán szabályosak; minthogy a gyümölcs kelyhes végén többnyire lapos, buczkos emelkedések szoktak előfordulni.

Szine. Bőre finom, vékony, elejénte zöld, később sárgás zöld; teljes értével szép citromsárga; napos oldalán, melegebb években, a napszegte darabokon szép karmazsinpirossal belehelt; sötétszürke, igen apró, alig szembetűnő pontokkal behintett. Rozsdafoltok és alakzatok majd minden gyümölcsön fordulnak elő, különösen pedig a kehely és szármélyedésben; néha pedig fekete ragyafoltok is láthatók rajtuk.

Izlelése. Húsa finom, bágyadt fehér, csaknem áttetsző; néha sárgásfehér, olvadó; köveszemcsék még magháza körül sem igen fordulnak benne elő; leve igen bő, cukros, illatos, gyöngéd savanyúval emelt, üdítő, igen kellemes ízű. Magháza néha kissé nyiltengelyű, apró fiókjaiban kevés ép magot rejtő.

Fája. Mérsékelt növésű, elég edzett; lecsüngésre hajlandó ágaival ritkás, kúszált koronát alkotó; korán és rendkívül bőven termő, mit az is mutat, hogy alföldi meleg éghajlatunk alatt kétszer is virágzik évenként t. i. tavasszal és nyár elején. Egy körté faj sem érdemlene úgy meg, mint ez, a lécezet-melletti művelést. Vadonczon és birsen is díszlik. Sík földön gula vagy bokor alakban, he-

gyes-dombos vidéken azonban, hol a szelek ereje inkább megtörik, szálasfának is nevelhető. Kifejlődött gyümölcsei közül az erősebb szelek sokat leszoktak verni a szabadon álló fákról.

Vesszei. Elég számosak, hosszúak, karcuak, kissé szétállóak, finoman bordás vagy barázdás fölületűek; könyökösök; gyenge korokban sárgás zöldek s hegyökre pirossal mosottak, még fűnemű részökön is csak kissé molyhosak; ért körökben élénk sárgák, csak fényesek, napos felőkön vörhenyessel mosottak; tojásdad vagy kerek, fehéres pontokkal ritkásan és finoman pontozottak; rendetlen levélközűek.

Rügyei. Nagyok, tojásdadok vagy testes-kúposak, kissé hosszúak, hegyesek, a fától elállóak, néha sarkantyusan kiszögellők; ezüst fehérrel szeggett, sötét gesztenyeszínű, fényes pikkelyekkel borítvák; kissé kiálló ülőlapra helyezkedők, melynek szélei finom borda gyanánt a vesszőre is lenyulnak.

Virágrügyei. Középnagyok tojásdadok, hegyesek, sötét gesztenyeszínű, fényes pikkelyekkel borítvák.

Levelei. Inkább kicsinyek, mintsem középnagyok, keményszövetűek, merevek, visszás tojásdadok, gyakran lándzsásak, hirtelen összekeskenyedő és hegyben végződők; többnyire laposak vagy csak kissé völgyesek; csupaszok, bágyadtan fénylők, kissé világos vagy sárgás zöldek; széleiken apró fogakkal elég szabályosan, de nem mélyen fűrészeltek. Levélnyelők hosszú, karcú, hajlékony vízszintesen el- vagy rézsut fölálló. Levélpálhái fonáldomruak, közép, hosszúak, hegyesek, visszagörbülők. Virágrügyet körítő levelei is hosszúak, keskenyek, széleiken kissé hullámosak; hosszúak kissé hajlékony nyelökről csaknem vízszintesen szétállóak.

Hasonnevei. Passe-Colmar épinen; Colmar souverain; D'Argenson; Precels Colmar; Colmar Silly; Passe-Colmar ordinaire, stb.

Leirői: Diel, Kernobtsorten, körtéket és almákat tartalmazó, I. 187. és 192. lapokon.

Jahn, Illustr. Handb. der Obstk. II. 165.

Lucas, Auswahl werthvoller Obst. II. 114.

Royer, Annal de pomol. II. 31.

Mas, Le Verger, I. 121.

André Leroy, Dict. de pomol. II. 499. és sokan mások.

Észrevétel. Kerített házi kertekben mindenütt, még a sík alföldön is megérdemli az elterjesztést. Ez is bizvást helyet foglalhat azon gyümölcsfajok közt, melyek hazánkban általános elterjesztésre méltók. Ha fáját évenként nyésés alá fogjuk; sokáig erőteljes marad s rendkívüli termékenységével mindig képes lesz kifizetni a helyet, melyet elfoglal s a fáradságot, melyet gondozására fordítandunk.

Motte vadoncza, körte.

(Besi de la Motte; Wildling von Motté.)

Szár m a z á s a. Régi francia gyümölcs, melyet 1680. körül XIV. Lajos francia király gyümölcsös kerteinek alapítója Quintinye kezdett elterjeszteni. Mikor? hol kelt ki magról? E kérdésekre semmi felelet sincs följegyezve a gyümölcsészek műveiben. E fajt több hiteles helyről is megkaptam ojtóvesszőkben. Több ízben termett már nálam. Növényzet, gyümölcs egyezvén a leírásokkal fajomat határozottan valódinak mondhatom.

Erés ideje. Oct. novemb.

Minősége. I. rendű csemégye gyümölcs.

Nagysága. Majd nagyobb, majd ismét kisebb is a középszerűnél.

Alakja. Változó; többnyire gömbalaku; egyik oldalán rendszeren hizottabb, mint a másikon. Vastagságának legnagyobb átmérője a szár és kehely közt csaknem középtájjra esik, honnét szára felé lassudan, néha némi behajlással fogyva, rövid tompa csúcsban végződik, kelyhe felé pedig szeliden domborodva szűk talpban fogy el. Szára rövid, fás, sötét barnával mosott; majd némi csekély mélyedésben púpos emelkedésektől körülvéve, majd a felszintre helyezve s némi húsos emelkedéstől félre nyomva. Kelyhe kicsiny, nyílt vagy félig nyílt; keskeny, hosszas, feketés, gyakran össze gyűrődött osztványokkal ellátott; tágas, de sekély, simafalú mélyedésben ülő, melynek karimáját egy egy lapos emelkedés teszi egyenetlenné.

Szín e. Bőre finom, gyöngéd, noha kissé érdes tapintatu; elejénte bágyadt zöld; értével sárgás zöld; napos oldalán sem piros; jól szembe-tűnő, sötét barna, kerek pontokkal jellemzőleg sűrűn és szabályosan behintett. Rozsdaalakzatok és foltok leginkább csak a szár- és kehely mélyedésben fordulnak elő. Esős, hűvös időjárással fekete ragya foltok is találkoznak fölületén.

Izlelése. Húsa fehéres, néha zöldesfehér, finom, teljesen szétolvadó; magháza körül kissé köves szemcsés; leve igen bő, igen czukros, néha némi gyöngéd illattal emelt, kellemes zamatos ízű. Magháza zárttengelyű; tágas fiókjaiban ép vagy néha idétlen magvakat rejtő.

Fája. Erőteljes, fiatal korában vidámnövésű, később mérsékeltén növvő, edzett; túske formán szétálló gyümölcspeczkékkel jól beruházott ágaival sűrűlombos koronát alkotó; nem igen korán, de aztán rendkívül bőven termő; gyümölcseit csomókban hozza, melyek jól állják helyöket a fán. Vadonczon és birsen egyaránt díszlik; szép természetű gulafákat alkot. Szálas fája védett helyet kíván; mert termésben gazdagon megrakott ágait könnyen összetördelhetné az erősebb szél. Koronája szépségét is gyakran az által veszti el szálasfája, hogy ágait a termés súlya rendszerint egész rendetlenül lefelé görbiti. Különben úgy tapasztalom, hogy fája nem igen válogat a helyben: jó földben, rossz földben, ha ezt művelés alatt tartják, egyaránt díszlik, egyaránt terem.

Vesszei. Igen számosak, vékonyak, karcsuak; a törzs oldalain elálló, görbék, íveltek, a törzs tetején egyenest fölálló; könyökösök; simák, vörhenyessel árnyalt homályos zöldek; igen apró, noha mégis eléggé szembe-tűnő, sárgás vagy fehéres szürke pontokkal sűrűn pontozottak; igen rövid levélközűek.

Rügyei. Középszerűek bár, de a vesszők vékonyságához képest mégis elég nagyok, tojásdadok, hegyesek, a fától elálló s az erősebb vesszők derekán sarkantyuson kiszögellők, sőt már nyár folytán apró peczkek gyanánt kinyújtózkoznak; hamvasszürke pikkelyekkel borítvák; alig kissé kiálló ülőlapra helyezkedők.

Virágrügyei. Kicsinyek, kúposak, kissé hegyesek, talapjuknál kissé összeszűkülők; sötét gesztenyeszínűek.

Levelei. Kicsinyek, vékony, de keményszövetűek, hosszas tojásdadok, hegyesek vagy keskenyek és lándzások, csak kissé völgyesek, íveltek, lecsüggők; csupaszok, sötétzöldek, fényesek; széleiken sekélyen s alig észrevehetőleg fűrészeltek. Levélnyelők hosszú, vékony, vízszintesen elálló. Levélpálhái rövidek, fonálidomuak.

Hasonnevei. Bein Armudi; Beurre blanc de Jersey; Grüne Bergamotte, stb.

Leirói. Diel, Kernobstsorten. Körték I. 71.

Jahn, Illustr. Handb. der Obstk. II. 125.

Leroy, Dict. de pomol. I. 281.

Mas, Le Verger. III 89. s többen mások.

Észrevétel. Fél magastörzsű szálafának vagy gulafának nevelve még az alföld síkságain is egyike lesz legértékesebb körte fajainknak. Széles elterjesztésre méltó úgy kerített házi kerteinkben, mint a szabadon álló gyümölcsösökben is.

Bereczki Máté.

Útmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: **Fekete Lajos.**

(Folytatás.)

E. Ültetés.

1. Ültönczök nevelése.

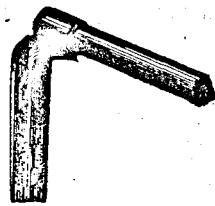
Ámbár ültönczöket jól sikerült vetényekben is találunk, s ezeket, különösen a vetények kifoltozására, akár gomostól, akár csupasz gyökérrel előnyösen alkalmazhatjuk; mindazonáltal rendszeren csemetekertekben szoktuk nevelni azokat. A csemetekertek nagyságát az évenként szükséges ültönczmennyiséghez kell alkalmazni, s arra ügyelni, hogy mind 1—3 éves fiatal magoncokkal, mind 4 s több éves nagyobb növényekkel elegendő mennyiségben folytonosan rendelkezessünk. Ennek elérése végett előre tudnunk kell a különböző koru csemeték szükségletének nagyságát, s a kiszedettek évenként újjakkal pótolni.

Az 1—3 éves ültönczöket magról neveljük, a 3—6 s több éveseket ellenben szétültetett magoncok czélszerű iskolázása által nyerjük. Minthogy a magoncok nagyon sűrűn állanak, ezek számára sokkal kisebb térre van szükségünk, mint az iskolázott ültönczök nevelésére. Gyakran a magoncokat és iskolázott ültönczöket külön kertekben nevelik, s ekkor elsőt magonc kertnek, másodikat faiskolának nevezik.

A tölgyes csemetekert számára jó talajt kell választanunk; vagy a soványt komposzt-földdel és gyepphamuval megrágyáznunk.

A komposzt föld falevének, gyomoknak, fünek, gízgznak s mindenféle növénymaradványoknak, melyek kertek gyomlálásánál, kapálásánál sat. összegyűlnek, földdel és hamúval való keveréke. Nagyon sovány talaj megjavítása végett ezen keverékhez még ganéj is adatik. Az így összerakott komposzt-halmaznak egy két évig érni kell, hogy a növényi anyagok s a ganéj jól elkorhadjanak.

A gyepphamu készítése czéljából a pázsit hantoló kapával (7 ábra) vagy ásóval le-szedetik, a pázsittéglák páronként házfedel alakulag egymás mellé állíttatnak (8 ábra) ugy, hogy földes oldaluk kifelé legyen. Így teljesen megszárittatnak. Ha a hantok jól kiszáradtak, akkor a földre egy csomó könnyen égő anyagot, u. m. szalmát, ágbogot, száraz lombot, száraz karót sat. rakunk halomra, s azután egy karót ugy fektetünk a földre, hogy az végével az éghető anyagokból rakott halmot érintse s

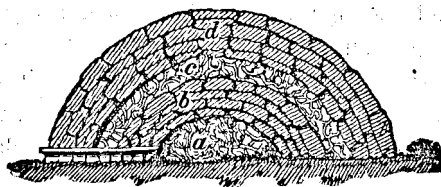

(7. ábra.)

(8. ábra.)

annak középpontja felé legyen irányozva. Most a rud mellé jobbról és balról egy-egy hantot állítunk élére s házfedel alakulag összehorítjuk; ezen hantpár végébe egy másodikat, harmadikat, s így tovább, míg a rud felett egy csatorna támad, mely az éghető anyagokig vezet. Most az éghető anyagokat berakjuk egy réteg hanttal, erre rárakjuk a többi is rétegesen. Ha a hantok aránylag nagyon földesek, s félünk hogy magukra el nem égnek, az első 4—5 réteg hant után tehetünk egy réteg szalmatöredéket vagy más éghető gízgatz, erre rakjuk aztán a következő hantrétegeket, mint ezt a 9.

(9. ábra)

ábra mutatja. Így elkészülvén a domblya, a rudat kihuzzuk s végét meghasítván, abba forgácsot csiptetünk, melyet meggyújtva, a csatornán át a domblya közepe alá nyújtunk be s így azt meggyújtjuk. Midőn a legfelső pázsit réteg is égni kezd, nagy repedések támadnak rajta, melyeket gyorsan be kell tömni az e czélra fennhagyott hantdarabokkal. Ezt folytonosan kell ismételni, midőn szükséges, mi gyakran annyi hantot felemész, különösen nagyobb rakásoknál, a mennyiből a rakás készült. A kiegész nagy domblyáknál több napig tarthat. A kiegész gyeprakást azonnal szétteregetve kihűthetjük s a javítandó talajjal teljes kihülés után összeelegyítjük. Ha ellenben későbbi czélokra akarjuk fenntartani, akkor még egy réteg gyeppel be kell fedni, hogy az eső ne érhesse; mert ez elmosná a hamu nagy részét, mi épen leginkább táplálja a talajt.

A gyepphamuval elegyített talajba vagy épen tiszta gyepphamuba annak készítése után azonnal ültetni nem jó, mert nagyon égvényes s különösen sok égetett meszet tartalmaz, melynek előbb szénsavanyt kell a légből, vagy ha talajjal keverve van, ez utóbbiból is felvenni, hogy égető tulajdonságát elveszítse.

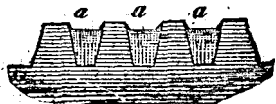
a) 1—3 éves magoncok nevelése.

A makkot a magonc kertben az ágyakon keresztben húzott hornyokba egysorosán vetjük, egymástól egy hüvelyk

(2,5 cm.) távolságban, s 1—1½"-nyire (2,5—4 cm.) földdel betakarjuk. A hornyok távolsága egymástól 12—18" (30—50 cm.) Hogy a mag ki ne száradhasson, jó a hornyokat szalma vagy nádnyalábokkal betakarni; de aztán utána kell nézni, hogy nem csirázdik-e, s ez esetben a fedést eltávolítani.

Mint hogy a tölgy porhanyó földben az első s még inkább a második évben mélyen bocsátja le vezérgyökerét s a gyökér mellékágai is messze terjedni szeretnek, 2—3 éves magoncok nevelésénél arra kell törekedni, hogy azok hosszú vezérgyökér és kevés messze terjedő oldalgyökér helyett sok rojtos, rövid gyökeret hajtsanak. Ezen cél elérésére a leirttól eltérő következő eljárás vezet.

A csemete kertben az ily magoncok nevelésére szánt ágyaknak kijelölt helyeket nem ássuk fel, mint rendesen szokás, hanem csak felületét tisztítjuk meg a fűtől és gyomoktól. A gyökeres felső réteget lehántjuk, a hantok alsó feléről a jó földet lekaparjuk s a felületet kiegyengetjük. Erre az ágyak hosszában vagy azokra keresztben, egymástól 6" (16 cm.) távolságban 10—12" (20—30 cm.) mély csatornákat ásunk, melyeknek szélessége felül 8—10" (20—25 cm.), alul 5—6" (14—15 cm.) (l. a 10. ábrát.)

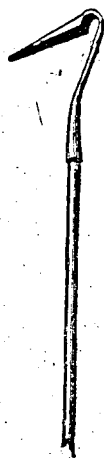
(10. ábra)

A csatorna falainak és fe nekének simáknak kell maradni. E célra legjobb kötött, agyagdús talajt választani. A csatornákat most érett komposztal töltjük meg, azt jól megnyomogatván, hogy igen laza ne legyen. A csatornát egy hüvelyknyire üresen hagyjuk, hogy ha a fagy a magoncokat tavasszal netalán felhuzná, a gyökereket a csatorna teljes kitöltése által megint betakarhassuk.

A makkot a csatornák közepén horonykapával (lásd a 11. ábrát) huzott hornyokba úgy vetjük, mint már fennebb mondva volt. Ily csatornába még sűrűbben lehet a makkot vetni, hogy majd mag mag mellé jöjjön. Ez által ugyanazon területen nagyobb mennyiségű csemetét nyerünk, a csatornában a gyom nem terjedhet el oly könnyen, a jó földben a csemeték 2—3 évig elég táplálékot nyernek és 2' (60 cm.) magas csemetéket is nevelhetünk így rövid és bokros gyökérrézzel, mely azokat elültetésre kitűnően képesíti. Ha a gyökerek egymásba is vannak fonódva, nem nehéz azokat a kiszedésnél szépen kibontani, elválasztani. A mely növények a nyomás által növényükben hátramaradtak, mindazonáltal még egészségesek, nem kell azokat eldobni a kiszédéskor, hanem ugyanazon, vagy más, így elkészített csatornába szétültetni s ott nevelni mindaddig, míg a végleges kiültetésre alkalmas nagyságot elérték.

Az ágyakat a gyomtól szorgalmasan tisztogatni kell s az egerek, pajodok és sáskák ellen irtó háborút folytatni. A pajodok jelenlétét csakhamar észrevesszük azon, hogy a sorokban egymás mellett több csemete kivész, még pedig, míg az egyik egészen elszáradt, a következők mind frissebb és frissebb nyomait mutatják a gyökereiken történt rágásnak. A melyik csak most kezd fonnyadni, azt nem rég hagyta el a pajod. Az így megrongált csemetéket alig fogjuk meg, kezünkben maradnak. A pajod — a fennebbiek szerint — hollétét elárulja s azt felkereshetjük.

(Folyt. köv.)

T Á R S A L G Ó.

Értesítés.

Van szerencsém a tisztelt érdeklődő közönség tudomásra juttatni, miszerint az érdiószegi magy. kir. vinczellérképezde ez évi osztályozó vizsgái augusztus 1—5-én, zárvizsgája pedig 6-án fog megtartatni.

Ugy szintén a tarczali m. kir. vinczellér képezde osztályozó vizsgái augusztus 7—12-én a zárvizsgája pedig 13-án fog megtartatni, mely mindkét intézet vizsgáira az érdeklődő közönség tisztelettel meghivatik.

Ezen vizsga alkalmával a diószegi intézettől mint végzett vinczellér 12 növendék fog eltávozni, kik hivatásukhoz mért méltányos díjazás mellett gyümölcsészeti, szőlészeti és borászati állomásokat vállalhatnak el és erre nézve a vinczellérképezde igazgatóságával bővebben értekezhetni.

A távozott növendékek helyét pótlendő az érdiószegi vinczellérképezdénél 10, a tarczalinál 8 növendék fog állami költségen felvétetni. Az ezen üresedésbe jött helyeket elfoglalni

szándékozók folyamodványaikat az alantabb kitett fölvételi kellékek értelmében legkésőbb augusztus hó végéig az alantírt igazgatóságához intézzék.

Fölvételi kellékek.

1. A betöltött 16 éves életkor, erős egészséges testalkat, megkívánatik továbbá, hogy a felveendő ifju védhímlővel beöltött kell legyen, katonaságból mentek előnyben részesülnek.

2. Az elemi vagy falusi iskoláknak legalább oly sikerrel lett végzése, hogy az illető írni, olvasni és számolni tudjon. — A több iskolát végzett ifjaknak, ha megfelelő bizonyítványokkal bírnak elsőbbség adatik.

3. Jó erkölcsi magaviseletről szóló és születési helyének előljárói által kiállított bizonyítvány.

*) A horonykapát általában mindig legczölszerűbben használhatjuk a hornyok huzására.

4. Szüleinek, vagy gyámjának beleegyezése és azon kötelező nyilatkozata, hogy a tanoncz a tanodát évközben nem hagyandja el.

5. Fehér és egyéb ruhával tartozik magát a tanoncz belépése előtt kellően ellátni.

6. A tanév octóber hó 15-én veszi kezdetét, melyre minden felvett növendék pontosan megjelenni tartozik.

Kelt Erdőszegen, junius hó 27-én 1876.

Gábor József,
igazgató.

E G Y V E L E G.

* Lapunk t. előfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele bevégeződött, miért is az előfizetések szives megújítását idejekorán kérjük eszközölni, nehogy a lap küldésében késedelem álljon be.

Az „Erdélyi gazda“ kiadóhivatala.

* Az erdélyi gazdák idei vándorgyűlése, mint a lapunk homlokán közölt értesítés is tudatja, a jelen évben nem fog megtartatni, azonban örömmel jelenthetjük, hogy Háromszék és Sepszi-Szent-György lelkes közönsége fenntartotta magának azon jogot, hogy a közelebbi vándorgyűlés és tárlat ugyancsak ott tartassék meg, mely szives és megtisztelő kívánságot erdélyi gazdasági egyesületünk igazgató választmánya annak idején bizonyára készséggel fog teljesíteni.

* Az erdélyi pinczeegylet amerikai képviselőjének egy érdekes leveléből a következő részleteket közöljük: junius 9-én érkeztem meg Philadelphiába, első utam a kiállításhoz, illetőleg az osztrák-magyar biztos Dr. Mizerkához vezetett, ki azt mondá, hogy éppen a legjobbkor érkeztem meg, miután a bor és liqueurjury tagjai éppen most kezdték meg az osztrák-magyar osztály pinczéjében a borizelést, mire azonnal a földmívelési csarnokhoz siettem, hol a bíráló bizottságot együtt találtam, mely egy német elnöklete alatt, egy-egy osztrák, amerikai, francia és spanyol tagból állott. Bemutatván magamat, mint erdélyi borok képviselője, azoknak megizelése fogantba vétetett. Már már készültem összeszedni szónoki tehetségemet és boraink felett egy nagy beszédet tartani, midőn legnagyobb öröömre észrevettem, hogy erre semmi szükség sincs, mert az erdélyi pinczeegylet borai elég hatalmasan szólottak maguk mellett és a jurynél közelismerést vívtak ki, kivált a Som, Riesling és Carbenetet tartották kitűnő finom bornak. Ugy a jury, mint számos jelenlevő borügynök nyilatkozata alapján meg vagyok győződve, hogy az erdélyi pinczeegylet az elsőrendű díjak egyikét fogja elnyerni.

* A szegedi országos kiállítás előmunkálatai a legszebben haladnak, a részvét úgy látszik tömeges leend. A kiállítással egybekötött nemzetközi vásár szeptember 7—17-ig fog tartani és három főosztályra oszlik. állat-, termény- és iparosztály. Térdij meterenként a bazárépületben 2 frt, a sátrakban 1 frt 50 kr. A bejelentések augusztus 20-áig fogadhatnak el, a tárgyak beküldése szeptember elsejéig kell, hogy megtörténjék. A végrehajtó bizottság elfogadta az erdélyi gaz-

dasági egyesület elnökségének lapunk mult számában közölt indítványát és az orsz. magyar gazd. egyesületet azonnal meg is kereste aziránt, hogy a szegedi kiállítás tartamára országos gazdasági congressust összehívni sziveskedjék. Az állat kiállítás megtartásának határideje augusztus 27-étől szeptember 4-éig terjedőleg van javaslatba hozva. Az osztrák államvasut társasága délmagyarországi erdészeteiből, uradalmából, bányáiból és hutaiból felette érdekes és gazdag gyűjteményes kiállítást rendez.

* Irodalmi újdonságok. — „Rétmívelés és legelő kezelés alapvonalai“ gyakorló és tanuló gazdák szükségéhez mérten írta Balás Árpád, a keszthelyi m. kir. gazd. tanintézet intézet igazgatója. Három könyomatu táblával. Budapest, 1876. Tettey Nándor és társa bizománya. Ára? — E jeles munkát közelebről tüzetesen fogjuk ismertetni s belőle mutatványt is közölni. — „Miről szól a közegészségügyi törvény?“ írta és a debreczeni orvosgyógyszerész egyesület gyűlésében előadta Dr. Zelizy Dániel, röviden és velősen tárgyalja a közegészségtan elveit, vonatkozással az említett törvényre.

— Rozsda ellen. Ugyan van-e valaki, kinek egy vagy más tárgya meg ne rozsdásodott volna már? Én alig hiszem. A jó boreczet ugyan régi ellensége a rozsdának, de ez is napról napra ritkább lesz, mert hiszen a gyártott bunda ezet olesóságánál fogva kiszorítja a háztartásból s ma holnap ritka lesz, mint a fehér holló. Ezuttal csak annyit akarok elmondani, hogy ha a rozsdás tárgyat borkő-olajjal (oleum tartari) bekenjük ez a rozsdát néhány óra alatt leveszi s a vas és acélnak eredeti szint ad. (F. G.)

— A marhakereskedésnél szükséges szavatosság hazánkban mindeddig szabályozva nincs, és az ország különböző vidékein, különböző módon keletkezett szokások vagy régi szabályok alapján áll fenn. Állattenyésztésünk érdekében ezen lényeges hiányon segitendő, a földmívelési minisiteriumban a szavatosságról szóló törvényjavaslat készült, melyet a minisiter mielőbb egy állategészségügyi és közigazgatási szakértőkből álló értekezlet elé bocsátani szándékozik, hogy azt azután haladék nélkül az országgyűlés elé tereszhesse. (F. É.)

— Ösztöndíjas állatorvos gyakornoki állomások. A m. kir. álladalmi ménesintézeteknél rendszeresített hat ösztöndíjas állatorvos gyakornoki állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Feltételek: 1-ször. A gyakorlati idő f. é. október hó 1-én kezdődik és két évre terjed, melynek elsejében az állatorvos gyakornokok a mezőhegyesi, a második évben pedig felváltva a kisbéri és bábolnai m. kir. ménesintézetek állatkorodáiban lesznek alkalmazva. 2-ször. A gyakorlatra felvett állatorvosok évenként 200 frtnyi ösztöndíjban fognak részesítettetni s ezen évi összegből 180 frt 15 frtos havi részletekben fog az illetőknek kézbesítettetni, a fennmaradó maradó 20 frt pedig első év végén az egyik intézetből a másikba leendő áthelyezés, a második év végén pedig a hazautazás költségeinek fedezésére fog kiszolgáltatni. 3-ször. A gyakornokok egyszerű elhelyezéséről az intézetekben gondoskodva leend, az étkezésre nézve pedig az intézeti tisztok és hivatalnokok részére biztosított kedvezményekben részesülnek. 4-szer. A gyakornokok kötelezve lesznek magukat mindenben az intézeti rend és szokásokhoz alkalmazni s e tekintetben az intézeti parancsnoknak, tanulmányaik gyakorlása tekintetében pedig az intézeti főállatorvosnak teljes rendelkezése alatt fognak állani. 5-ször. A két évi gyakorlatot végzett állatorvosok képességükről és vi-seletükről a minisiteriumtól bizonyítványt fognak nyerni, azon-

felül pedig a jó bizonyítványt nyert egyének tisztí alkalmazás végett az illető hatóságok figyelmébe ajánlani. 6-szor. Ezen gyakornoki ösztöndíjakat csakis nőlen és azon okleveles állatorvosok nyerhetik el, kik a magyar korona tartományainak polgárai. Felhivatnak ennél fogva mindazon szakvégzett növendékek és esetleg már működő állatorvosok is, kik elméleti tanulmányaik után gyakorlati kiképezésükre az álladalmi ménesekben dúsán kínálkozó alkalmat felhasználni óhajtják, hogy ez irányu folyamodványaikat tanulmányaikról szóló bizonyítványaikkal felszerelve, legfeljebb folyó évi augusztus hó 1-ig ezen ministeriumhoz benyujtsák. Budapest, 1876. június hó 23. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy lapunk zártáig Beszterce, Brassó, Naszód és Vajda-Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabonárak 100 kilogrammként vannak jegyezve, a tordai árak a júniushavi középátlagot mutatják, a fát a kincstári raktárban még mindig öl szerint jegyzik!

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5¼ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módzatok mellett gyorsan eszközöl

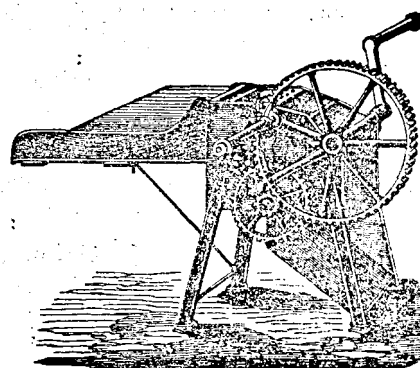
a hatóságilag engedélyezett általános

(4) (13-26) „Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, belmonostorutca, 19. sz.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. u. 1-4 óráig)

TAUFFER FERENCZ

KOLOZSVÁRT.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkolyválasztó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(27-52)

Piaczi árak.

A héti vásár		Egy hectolter (=162 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
ára krajczárokbán											
Beszterce	jun. 20.	750	570	390	—	300	—	—	—	320	32
Brassó	jun. 23.	807	663	508	442	298	442	—	—	—	36
Csik-Szereda	jun. 28.	900	750	600	450	250	600	400	180	125	32
Déas	jún. 27.	675	625	455	—	240	270	520	155	450	28
Déva	jul. 1.	1010	810	760	515	915	490	270	130	132	32
Erzsébetváros	jul. 1.	700	620	480	—	340	400	350	150	350	36
Gy.-Sz.-Miklós	jul. 1.	927	700	530	486	308	530	260	80	—	32
Fogarás	jun. 30.	730	490	450	—	315	420	280	—	360	36
K.-Fehérvár	jul. 1.	413	313	263	—	—	200	400	180	300	38
Kolozsvár	jul. 6.	760	560	430	280	250	350	300	160	360	42
M.-Vásárhely	jun. 29.	570	350	440	—	224	330	300	50	325	34
Naszód	máj. 8.	660	500	550	330	260	330	200	110	125	30
Nagy-Enyed	jun. 29.	800	625	475	—	165	375	275	50	444	36
N.-Szeben	jul. 4.	760	440	440	460	330	440	240	—	350	38
S.-Sz.-György	jul. 3.	760	700	500	460	300	460	360	80	160	36
Szamosújvár	jul. 4.	825	540	435	—	290	310	300	75	400	34
Sz.-Régen	jun. 29.	755	545	455	315	252	400	180	80	220	28
Sz.-Udvarhely	jul. 4.	860	700	650	—	350	440	250	100	350	36
Torda	jún. 29.	780	540	450	—	—	300	—	100	1100	36
V.-Hunyad	jún. 24.	784	580	470	—	—	436	200	100	600	36

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

1/16 lap	széri hirdetésekor											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	—
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	—
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	—
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	—
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	—

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

Értesítés az idei vándorgyűlés érdekében. — Gyümölcsseim. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Társalgó. Értesítés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.